

Европейски икономически и социален комитет

ССМІ/121 „Въздействие на бизнес услугите в промишлеността“

Брюксел, 8 септември 2014 г.

ПРОЕКТОСТАНОВИЩЕ

на
Консултативната комисия по индустриални промени (ССМІ)
относно
„Въздействие на бизнес услугите в промишлеността“
(становище по собствена инициатива)

Докладчик: г-н van Iersel

Съдокладчик: г-н Leo

Проучвателна група:
„Въздействие на бизнес
услугите в промишлеността“

Председател: г-н Митов (BG – II гр.)

Докладчик: г-н van Iersel (NL – I гр.)
Съдокладчик: г-н Leo (AT – Кат. 3)

Членове: г-н Baumann (DE – Кат. 1)
г-жа Eisenortova (CZ – Кат. 1)
г-н Gendre (FR – Кат. 2)
г-жа Hruševská (SK – Кат. 2)
Lemercier (FR – II гр.)
Palmgren (FI – III гр.)
г-н Pegado Liz (PT – III гр.) уведоми за
отсъствието си
г-н Varfalvi (RO – I гр.)
г-н Zelaia (ES – Кат. 3)

Експерти: г-н Schenk (за II група)
г-н Baker (за докладчика)

На 20 януари 2014 г. Европейският икономически и социален комитет реши, в съответствие с член 29, параграф 2 от Правилника за дейността си, да изготви становище по собствена инициатива относно

„Въздействие на бизнес услугите в промишлеността“
(становище по собствена инициатива).

Консултативната комисия по индустриални промени (ССМІ), на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на ... (докладчик: г-н van Iersel, съдокладчик: г-н Leo).

1. Заключение и препоръки

1.1 Предвид тясното взаимодействие между услугите и производството и въздействието му върху устойчивия растеж и заетостта в Европа, ЕИСК призовава Комисията по време на следващия си мандат да включи бизнес услугите в списъка с приоритетите. Това е още по-належащо поради новия модел на производство, който някои наричат „четвъртата индустриална еволюция“.

1.2 Необходими са конкретни инициативи на ЕС във всички области, свързани с цифровата революция и произтичащите от нея трансформации в икономиката и обществото. Основна предпоставка е повишаването на осведомеността сред публичните органи и обществеността.

1.3 Бизнес услугите следва да бъдат включени в активна индустриална политика и да се вземат предвид в средносрочния преглед на стратегията „Европа 2020“ през 2015 г. ЕИСК отбелязва, че досега тяхното значение е било подценявано от Комисията и Съвета.

1.4 Половината генерални дирекции на Комисията имат някакво отношение към услугите, но липсва систематичен, камо ли стратегически подход. В тази област няма нито ясна политика, нито видим говорител. Намалването от Съвета на бюджета на Механизма за свързване на Европа в Многогодишната финансова рамка от предложените от Комисията 9 милиарда на 1,2 милиарда евро, също беше изключително разочароващо и късогледо действие.

1.5 Сега ЕС трябва да реши дали иска да поеме водеща роля, като допринесе за нов устойчив растеж и създаване на нови работни места, или се отказва от нея в полза на други.

1.6 Затова ЕИСК приветства със задоволство миналогодишната инициатива на Комисията да започне задълбочено обсъждане в рамките на Група на високо равнище за бизнес услугите¹. ЕИСК настоява в кратки срокове това да бъде последвано от:

- задълбочен анализ;
- ефективна координация между съответните служби на Комисията и;
- европейска програма (вж. параграф 1.15).

1.7 Бързо разрастващите се бизнес услуги вече доминират в производствения сектор. Все по-голям брой предприятия – както в сферата на производството, така и на услугите – участват в разработването и внедряването на нови поколения бизнес услуги. Новите технологии повишават още повече приложимостта на

¹Групата на високо равнище за бизнес услугите, иницирана от ГД „Предприятия и промишленост“, представи своите заключения през април 2014 г. Паралелно с това пет работни групи се съсредоточиха върху конкретни области:

услугите в производството.

1.8 В допълнение, „интернет на нещата“ и „интернет на услугите“ понастоящем са познати в Европа като четвърта индустриална революция, зора на нова ера след ерата на автоматизацията.

1.9 Вертикалното и хоризонталното сътрудничество между машина и интернет, машина и човек и машина и машина по веригата на стойността, в реално време, представлява квантов скок. „Островите на автоматизацията“ ще бъдат свързани помежду си в безброй мрежи и варианти. Софтуер и мрежи ще свързват интелигентните продукти, цифровите услуги и потребителите с новите новаторски „продукти“ на бъдещето.

1.10 По тези тенденции се води широка дискусия. Германският проект „Промишленост 4.0“ е пример за новаторски икономически и политически подход, който отдава дължимото внимание както на бизнес услугите, така и на променящия се из основи по-широк икономически контекст. Заедно с подобни инициативи, той следва да бъде крайъгълен камък на програмата за промишлеността и за широк кръг от публични и частни заинтересовани страни. В миналото пионерите на цифровите пазари се радваха на огромни конкурентни предимства.

1.11 В САЩ, Китай и Корея се предвиждат сходни стратегически инициативи от световен мащаб. Пентагонът разработва инвестиционна програма. Гиганти в областта на обработката на данни като Google, Amazon, Apple и Yahoo имат естествено предимство на пазара.

1.12 Човешкият фактор има решаваща роля. Новите вериги за създаване на стойност и бизнес модели водят до създаване на нови съюзи и взаимовръзки между предприятията и това оказва огромно въздействие върху организацията на труда. Освен това се очакват значителни промени на пазара на труда. Благодарение на бързо развиващите се цифрови технологии в промишлеността и особено в секторите на бизнес услугите непрекъснато възникват нови форми на организация на труда и на заетост и уменията се актуализират. Тези трансформации трябва да се наблюдават внимателно. Необходими са целенасочено изградени политики, които трябва да се основават на обосновани научни изследвания и да се съсредоточават върху насърчаването на благоприятни условия и смекчаването на отрицателните последствия.

1.13 В много сектори на бизнес услугите понастоящем липсва култура на социален диалог, което може да влоши качеството на заетостта в тях. Необходимо е солидна рамка за социален диалог и активно участие, също и с оглед на иновационни центрове за образование и обучение на фирмено, секторно, национално и европейско равнище, която да отчита честото реструктуриране на дружествата в бързо

променящия се сектор на бизнес услугите.

1.14 Трансграничното и общоевропейското признаване на квалификациите и уменията ще насърчи мобилността на работната сила и знанията. Това ще разшири и укрепи и европейските възможности за многобройните малки и микропредприятия в тази област.

1.15 ЕИСК до голяма степен споделя препоръките на Групата на високо равнище и петте работни групи от 2013 г. С оглед на огромното значение на бизнес услугите за постигането на целта промишленото производство да достигне 20% от европейския БНП до 2020 г., както и перспективата за четвъртата индустриална революция, е необходима европейска програма или пътна карта за бизнес услугите. Според ЕИСК тя би трябвало да включва:

А. Знания и политическа подкрепа:

- повишаване на осведомеността и насърчаването на дебат;
- изготвяне на определение и класификация на бизнес услугите;
- предоставяне на приложими и надеждни статистически данни за бизнес услугите и тяхното развитие.

Б. Области на политиката:

- засилване на интеграцията, борба с фрагментацията на вътрешния пазар и премахване на пречките пред вътрешната търговия в ЕС;
- подкрепа за създаване на регулаторна рамка и европейски платформи за стандартизация;
- укрепване на вътрешния пазар в сектора на далекосъобщенията;
- насърчаване на инвестициите в инфраструктура, необходими за изграждане на сигурен цифров пазар за далекосъобщения, сътрудничество и обмен на цифрови стоки и услуги;
- защита на данните и правата на интелектуална собственост;
- намаляване на правните и регулаторните пречки пред международната търговия с бизнес услуги.

В. Конкретни теми:

- въздействието на големите информационни масиви (Big Data) – значителното увеличение на обема, многообразието и скоростта на данните в резултат от засилените работи в мрежа и генериране на данни;
- много важната връзка между научни изследвания, промишленост, услуги и заетост;
- обществените поръчки;
- екологичните характеристики и устойчивостта;
- социалното въздействие на бизнес услугите върху обществото като цяло и върху пазара на труда.

Г. Финанси:

- Финансови средства

2. Въведение

2.1 Услугите формират над 70% от икономиката и заетостта в развитите икономики. Процентът на услугите и тяхното равнище на усъвършенстване нарастват в

целия свят.

2.2 Бизнес услугите са важен фактор за растеж. Според ЕК в периода между 1999 г. и 2009 г. средният им темп на растеж е 2,38%, докато средната стойност за всички сектори от икономиката на ЕС е 1,1%. В същия период ръстът на заетостта в сектора е 3,54%, докато общо за всички сектори от икономиката на ЕС той е само 0,77%.

2.3 Ръстът на икономиката на услугите или „третия сектор“ в общата икономическа дейност в ЕС надвишава този на производството. След този етап следва развитие на „четвъртия сектор“, което се свързва с възход на информационните услуги и услугите, основаващи се на знания.

2.4 Услуга е общо понятие. То обхваща много широк кръг от икономически и социални дейности, от ниския до високия сегмент на пазара на труда. Ръст на заетостта се наблюдава при работните места, изискващи висока или ниска квалификация, докато заетостта на средноквалифицираната работна сила намалява, което поставя под натиск средната класа.

2.5 Във взаимодействието между услугите и промишлеността могат да се открият следните основни видове приложими услуги:

- услуги от външни доставчици, които се ползват в промишлеността, т.е. услуги, осигурявани от сектора на бизнес услугите. Те обхващат пълната гама от оперативни услуги (напр. промишлено почистване), професионални услуги (напр. инженерингови) и други услуги, включително услуги с интензивно използване на знания (напр. компютърни услуги);
- вътрешни услуги, които се ползват в промишлеността, т.е. услуги, които предприятията си осигуряват сами;
- съпътстващи услуги, предоставяни от предприятията, т.е. услуги, които предприятията предоставят заедно с продуктите си (напр. следпродажбено обслужване);
- пакетни услуги, предоставяни от предприятията, т.е. услуги, които са включени в продуктите на предприятието (напр. софтуер).

2.6 От 70-те години на миналия век бизнес услугите бележат значителен ръст. Понастоящем те генерират оборот в размер на 2 000 милиарда евро и осигуряват заетост на 24 милиона души. Става въпрос за милиони дружества, предимно малки и микропредприятия, без да говорим за вътрешните отдели, занимаващи се с услуги, в по-големите предприятия. Бизнес услугите представляват 11,7 % от икономиката на ЕС.

2.7 Картината е изключително многообразна и липсва общо кратно. Огромното им въздействие засяга всички прослойки и отношения в обществото. Те са движеща сила за промяна и стимулират преразглеждането на бизнес моделите. Те насърчават постоянното реструктуриране на публичните и частните предприятия и публичните органи.

2.8 Автоматизацията и ИКТ бяха силни движещи сили през последните десетилетия². Освен това развитието в отделните сектори на услугите често оказват хоризонтални въздействия и в други сектори.

2.9 Традиционните граници между сектора на производството и услугите се размиват. Развитието на производството вече не може да се разглежда отделно от услугите, както беше случаят в миналото. В този смисъл целта на ЕС делът на производството в европейския БВП да нарасне до 20% следва да бъде преосмислена, като се вземе предвид добавената стойност на бизнес услугите. По-целесъобразно би било да се говори за верига на стойността, ориентирана към производството.³

2.10 В глобален контекст Европа като цяло се справя добре, макар и да има области, в които европейската промишленост изпитва затруднения. Нарастването на производителността и динамичното внедряване на нови технологии могат да окажат положително въздействие и върху релокализацията. От друга страна се забелязва чувствителност на хората към обновлението и скрита съпротива спрямо иновациите. Тази тенденция заслужава да бъде отделено специално политическо внимание.

3. Развитие на бизнес услугите и взаимовръзки между предприятията

3.1 Бизнес услугите се намират в много динамична фаза. Благодарение на революцията, предизвикана от интернет, се увеличава въздействието на услугите върху производствените линии, както и върху цялостните резултати на предприятията. Сега производствените линии се управляват със софтуер. Ролята на работната сила в производствения процес намалява.

3.2 Това противоречи на общоприетата теория и сочи, че между производството и бизнес услугите се наблюдава все по-тясна обвързаност. Следователно разграничението между двете често е изкуствено. Понастоящем предприятията използват вложените ресурси и произвеждат продукти и услуги, които включват компоненти както на производството, така и на услугите. Това взаимодействие е двупосочен процес:

3.3 До това заключение може да се стигне и в резултат на промените в корпоративната среда. Макар услугите да имат основно поддържаща роля, те са основен фактор за фрагментирането на веригите за създаване на стойност. Наред с другото, това допринася за разделянето на по-големите предприятия и ги превръща от по-скоро статични организации в такива, основаващи се на динамични комбинирани взаимодействия, извършвани от повече или по-малко независими или поне разграничими части в рамките на същото предприятие

2 Вж. по-специално становище TEN/549 на ЕИСК „Определение на бъдещото управление на интернет“, юли 2014 г.

3 Institut der Deutschen Wirtschaft, Кьолн, 2013 г.

или извън него (възлагане на дейности на външни изпълнители). Услугите – в качеството си на гъвкави и приспособими посредници, подпомагат протичането на тези процеси.

3.4 Освен това фрагментирането на веригата за създаване на стойност намалява значително разграниченията между отделните сектори и границите между тях се размиват. Създава се качествено нова картина: например Google произвежда автомобилостроенето, че 35% от инвестициите в автомобилостроенето и до 50% от тези в инженеринга и машиностроенето (при сложни машини) се падат на софтуера.

3.5 Удивително е, че въпреки повсеместното признаване на въздействието на услугите за цялата икономика и заетостта, все още липсват задълбочени анализи на равнище ЕС, което, наред с другото, се дължи на факта, че

- с изключение на някои големи предприятия, секторът се състои най-вече от безброй малки и микропредприятия, които почти не са организирани, така че гласът на сектора на бизнес услугите на равнището на ЕС е много слаб;
- освен това поради динамичния и непрекъснат процес на обновяване и изобретения е много трудно да се изработят надеждни класификации;
- трайно изключително внимание, отделно в ЕС на промишлеността, пречи да се гледа непредубедено и безпристрастно на огромното въздействие на поддържащите услуги.

3.6 Следователно традиционните статистически показатели, характеризиращи се с рязко разграничаване на производството от услугите, са неспособни да обхванат сложната структура на веригите на стойността. В прогнозите за необходимите ресурси и желаните резултати следва да се посочи, наред с другото, кои услуги и в каква степен допринасят за производството, и обратното. На първо място обаче това предполага разработване на нови набори от статистически показатели.

3.7 По-точните и по-подробни статистически данни би трябвало да предоставят по-добра основа за политическите дебати относно настоящите развития и възможните инструменти за подобряване на резултатите.

3.8 Статистическите данни могат да спомогнат и за насочването на дебата, наред с другото, и към премахването на препятствията пред трансграничната търговия и мобилността, произтичащи от националните разпоредби, свърхурегулирането и специалните права, които държавите предоставят на професии в сектора на услугите, напр. във връзка с квалификациите. Хармонизирането и трансграничното признаване на професионалните квалификации би трябвало да улесни трансграничната мобилност сред регулираните

професии, което представлява особен интерес и за малките и микропредприятията.

3.9 Общите стойности за ЕС ще открият значителни различия между европейските страни. Силният сектор на услугите поставя основите на една силна икономика. От огромно значение е инфраструктурата, особено тази за широкополентов достъп до интернет. Тя следва да бъде надлежно подсигурана както с цел защита на данните, така и за осигуряване на непрекъснатост на услугите. Редица държави членки трябва да положат значителни усилия, за да навакнат изоставането си в тази област.

3.10 При производствените линии се наблюдава много по-голяма концентрация отколкото в миналото. Взаимната свързаност на европейските и нововъзникващите пазари доведе до създаването на сложни икономически мрежи и мрежи на знанието, в които услугите са движеща сила. Преместването на производството ще се окаже по-неефективно, тъй като предприятието ще зависи от много специализирани, основаващи се в по-голяма степен на знанието и висококачествени услуги.

3.11 Европа все още запазва конкурентното си предимство в предоставянето на подобни висококачествени услуги, най-вече поради висококвалифицираната си работна сила и равнището на НИРД. Това обаче не бива да служи като повод за успокоение. Конкурентните предимства трябва да се поддържат проактивно. За това са необходими, по-специално, политики, които непрекъснато да стимулират високи равнища на инвестициите в НИРД и по-нататъшно повишаване на уменията на работната сила.

3.12 Взаимодействието между доставчиците на услуги и клиентите е от първостепенно значение. Бизнес услугите подкрепят производството – продукти и/или помощни инструменти – на клиента. Успешният напредък е резултат от ефективното сътрудничество между търсенето и предлагането, при което се предвиждат нови „архитектури“. Съчетаването на различни визии и „езици“ води до нови решения. В рамките на тези процеси творческите, съобразени с конкретни нужди решения, произтичат от редица дисциплини.

Факт, който заслужава да се отбележи, е липсата на средни предприятия. С изключение на важните големи доставчици на услуги като SAP, Европа е представена в много по-малка степен в сравнение със САЩ в обширния сегмент на предоставянето на услуги. В някои високотехнологични сектори Европа на практика отсъства в сравнение със САЩ. Примерите на Google, Apple, Amazon и Microsoft като майстори в играта, в която „победителят получава всичко“, показват колко незадоволително е отсъствието на играчи от Европа в тази област.

3.13 Що се отнася до проблеми, произтичащи от Директивата за услугите, завършването на единния пазар за бизнес услуги трябва да покаже ангажираност

да се използват възможностите за растеж и създаване на работни места, като същевременно се държат под контрол евентуалните отрицателни последици от либерализацията на услугите, като социалния дъмпинг и дъмпинга на възнагражденията.

3.14 През 2011 г. Комисията обърна специално внимание върху необходимостта от оценка на ролята на бизнес услугите с интензивно използване на знания. Едно от важните заключения е, че услугите, и по-конкретно бизнес услугите с интензивно използване на знания, играят важна и нарастваща роля за захранване на производствените процеси. Всъщност те не могат да бъдат разделени, а резултатите от производствения процес зависят във все по-голяма степен от качеството на тези услуги.

3.15 Научните среди и университетите са също силно ангажирани с иновационни дейности и взаимодействия с промишлеността. В доста голям брой университети се зараждат обещаващи предприятия в сектора на бизнес услугите. Това допринася за групирането на науката, новаторските решения и промишлеността в клъстери. Това води и до допълнителни положителни последици, тъй като по-добрите услуги допринасят за придвижването нагоре по веригата за създаване на стойност в отрасли, в които дадена страна вече разполага с технологичен капацитет и сравнителни предимства⁴. Това води до значително нарастване на значението на производството в рамките на международната търговия.

3.16 Поради значението на услугите се говори за „ориентиране на производството към услугите“. Симбиозата между производството и услугите води до това, че предприятията често сменят своята насоченост или дори цели сфери на дейност. Новите услуги правят възможна промяната на концепциите за пускане на пазара, тъй като те вече не са насочени към продажбата на продукти, а към (индивидуалните) нужди на клиентите. Друг пример е, че производственият сектор все повече се опира на проектирането и доставката на бизнес услуги като най-печелившата част от неговите дейности.

3.17 На този фон целта делът на промишлеността в европейския БНП да достигне 20% до 2020 г. е твърде обща. Целта би трябвало да бъде по-скоро да се създадат необходимите условия за укрепване на промишлените процеси, при които в резултат на симбиоза между производството и услугите и с помощта на модерни производствени процеси и висока производителност се създават съвременни продукти.

3.18 Новата вълна от приложения, основани на ИКТ, е процес, който се задвижва от само себе си: услугите водят до създаване на други услуги, вследствие на което

4 ОИСП, Trade Policy Papers № 148 „The role of services for competitiveness in manufacturing“ (Ролята на услугите за конкурентоспособността в производството), 2013 г.

тяхното значение за икономиката като цяло нараства непропорционално. Те повишават производителността и насърчават хоризонталните въздействия в цялата икономика, което води до появата на нови комбинации. Освен това те ще дадат допълнителен тласък на глобализацията.

3.19 Друго явление представлява фактът, че все повече продукти се пускат на пазара заедно със свързани с тях или дори интегрирани в тях услуги, което от своя страна също води до появата на нови съюзи и комбинации.

4. Четвъртата индустриална революция – радикална промяна

4.1 Гамата и въздействието на бизнес услугите се разширяват, когато се свържат с четвъртата индустриална революция, която има по-широк обхват от бизнес услугите сами по себе си⁵. Тази революция се осъществява след трите ери на механизацията, електричеството и информационните технологии. Сега става въпрос за въвеждането на „интернета на услугите“ и „интернета на нещата“.

4.2 В рамките на този процес съществуват различни инициативи в областта на бизнеса и науката, някои от които бяха насърчени от публичните власти с цел приспособяване на производствените процеси и разработването на нови продукти. Иницираната през 2012 г. от германското правителство пътна карта за четвъртата индустриална революция⁶ е такава новаторска инициатива.

4.3 Понастоящем текат успоредно и други инициативи със сходни характеристики, например:

- холандската „Интелигентна промишленост“ от април 2014 г.;
- стратегиите „Промишленост 4.0“ на австрийските региони;
- конкурентоспособните клъстери на Валонския регион;
- проектът „Future of manufacturing“ (Бъдещето на производството), спонсориран от правителството на Обединеното кралство;
- Фондация Democenter – Sipe, Емилия Романя;
- „Smart Manufacturing Leadership Coalition“ (Коалиция за водещи позиции в интелигентното производство), САЩ и
- център за иновации в киберфизичните системи, Индия (по-широк от 4.0).

4.4 Интелигентната фабрика на бъдещето се характеризира с високата сложност, присъща на усъвършенстваната работа в мрежа благодарение на още по-напредналите софтуерни приложения и

5 Широкообхватните последиствия от четвъртата индустриална революция следва да бъдат разгледани отделно и по-подробно в следващи становища.

6 Препоръки за изпълнение на стратегическата инициатива „Промишленост 4.0“, април 2013 г.

системи. Това развитие ще доведе до прогресивна индивидуализация — както за потребителите, така и за работниците – при предоставянето и ползването на интелигентни и съобразени с конкретните нужди продукти и компоненти.

4.5 Потенциалът за промишлеността и икономиката е огромен. Следва да се насърчават незабавното изпълнение на желанията на клиента, гъвкавостта, оптималното вземане на решения, ефективното използване на суровините и потенциалът на новите услуги за създаване на добавена стойност. Това развитие би могло да съответства и на демографските тенденции в Европа и да се отрази благотворно върху постигането на баланс между професионалния и личния живот, като същевременно повиши конкурентоспособността в среда, характеризираща се с високи доходи.

4.6 Във всички сектори на промишлеността ще бъде предвидена хоризонтална и вертикална интеграция, както и цифрова интеграция от край до край на технологичните дейности по цялата верига на стойността. Свободният достъп и иновациите ще насърчат интензивната работа в мрежи.

4.7 За да се избегне загубата на позиции спрямо конкуренти от страни извън ЕС, трябва да се създадат общи платформи на ЕС за стандартизация на продуктите и услугите, включително на всички значими компоненти във веригата за създаване на стойност.

4.8 Това се отнася в еднаква степен и за големите и за малките предприятия. Прогнозата за МСП е добра. Те ще могат много по-лесно отколкото досега да се ползват от услугите и софтуерните системи. Ще се открият нови възможности за регионалните МСП, които освен това ще могат да се интегрират по-лесно в процесите на интернационализация. Във всички случаи МСП ще извлекат полза от интердисциплинарния трансфер на знания и технологии.

4.9 Както е описано по-горе, във всички категории ще се установи далеч по-тясна връзка между клиентите и доставчиците.

4.10 Съществуващите технологии въз основа на ИТ трябва да бъдат адаптирани към специфичните изисквания на производството и да продължат да се развиват. С оглед на разработването на методологии в областта на автоматизацията, моделирането на технологиите и оптимизацията на системите са необходими научни изследвания, технологии и инициативи за обучение.

4.11 Необходима е инфраструктура на икономиката, която да включва съответното изграждане на инфраструктура за широкополентов интернет, както и подходящи центрове за образование и обучение. В този смисъл ЕИСК отново изтъква необходимостта от инициатива за растеж в допълнение към разумните

бюджетни политики⁷. Държавите – членки на ЕС следва да се възползват от настоящото икономическо възстановяване, за да засилят спешно инвестициите в жизненоважна инфраструктура за ерата „Промисленост 4.0“.

4.12 „Промисленост 4.0“ ще предостави на Европа уникална възможност да постигне различни цели с една единствена инвестиция в инфраструктура. Отлагането би застрашило европейската конкурентоспособност. Следователно подобна инвестиция би трябвало да се разглежда положително и в рамките на специфичните за всяка страна препоръки от годишния семестър.

4.13 В пътната карта на Германия се обръща надлежно внимание на социалните аспекти на това ново развитие. То засяга не само ръководството и служителите на предприятията, но и цялото общество. Става дума за радикална промяна в областта на взаимодействието между човека и технологиите и човека и околната среда. Технологичните нововъведения трябва да се разглеждат в техния социо-културен контекст, тъй като културните и социалните промени сами по себе си също представляват важни двигатели за иновации.

4.14 Аналогично, децентрализираните ръководство и управленски подходи, както и отговорността на служителите за вземаните от тях самите решения, създават нови възможности. Това води до фундаментални промени.

4.15 На национално и европейско равнище би трябвало да се организират платформи, семинари и работни групи с участието на предприятия, социалните партньори, представители на академичните среди и публичните власти. Подобни платформи и работни групи са решаващи за разработването на визия и стратегии за управление на процеса на трансформация с цел да бъдат използвани възможностите и да бъдат избегнати пречките. Групата на високо равнище (вж. по-долу) е пример за успешен диалог между заинтересованите страни.

4.16 Новият свят на цифровата промисленост и услуги ще има нужда от надеждна платформа за цифров обмен с ясни пазарни права и защита на правата⁸. Наличието на платформа за сътрудничество е също толкова важно в съвременния хибриден свят.

⁷ Вж. становището на ЕИСК относно „По-силна европейска промисленост за растеж и възстановяване на икономиката. Актуализация на съобщението за промишлената политика“, юли 2012 г., по-специално параграф 1.2. „Кибератаките в ЕС“, юли 2014 г.

⁸ Вж. също становище на ЕИСК TEN/548 „Цифровото общество: достъп, образование, обучение, заетост, инструменти за равенство“, юли 2014 г.

5. Последици за обществото и пазарите на труда⁹

5.1 Ориентираното към услугите общество и цифровизацията ще имат огромни последици за пазара на труда и за обществото като цяло.

- „Ориентирането на икономиката към услугите“ води до намаляване на заетостта в групите със средни доходи. За да бъде спряна и обърната тази тенденция, създаването на възможности за заетост, носеща средни доходи, би трябвало да залегне изрично като цел в политиките за структурно приспособяване. За тази цел в политиките на ЕС за промишлеността и услугите би трябвало да се изтъкнат инструменти като активните политики на пазара на труда и инвестициите в новаторско образование и обучение. Следва да се предприемат мерки, за да се проучи как колективните споразумения могат да допринесат в тази връзка.

- Хората на всички равнища трябва да бъдат подготвени да се въоръжават с нови набори умения, което, с оглед на огромното социално предизвикателство, дава още по-голямо основание за насърчаване на актуализирането на учебните програми и ученето през целия живот. Преходът засяга всички поколения, така че на възрастните работници също трябва да се даде възможност непрекъснато да актуализират уменията си. Изследванията или оценките на процеса на трансформация трябва да спомогнат за правилното определяне на необходимите професионални умения и нуждите от квалификация.

- Двигатели за развитие са най-вече (новите) малки и микропредприятия, докато големите предприятия намаляват своята работна ръка. Този процес намира отражение в ръста на новосъздадените предприятия и самостоятелно заетите хора в Европа. С помощта на леснодостъпни инструменти, които позволяват бързо разработване и изпитване на продуктите, днес е възможно да се основе софтуерна фирма за един уикенд – т.нар. движение „lean start-up“.

5.2 Обезпокоителен е фактът, че тази радикална промяна в икономиката, с всичките свързани с това последици за обществото и пазара на труда, все още не е подложена на достатъчен анализ и дебат с широката публика, с изключение на научните среди и предприятията.

5.3 Вследствие на това са налице множество причини, поради които преходът към изцяло нови перспективи в икономиката трябва да бъде подложен на широко обсъждане в политиката и обществото както на национално равнище, така и на равнище ЕС. Процесът оказва въздействие върху ежедневието на много граждани в регионите и градовете по отношение на заетостта и безработицата. Поради това той ще повлияе и на избора на хората за тяхното бъдеще. Свързаните с това социални и културни аспекти следва да бъдат надлежно подчертани и взети предвид.

⁹ Вж. също становище на ЕИСК TEN/548 „Цифровото общество: достъп, образование, обучение, заетост, инструменти за равенство“, юли 2014 г.

5.4 На проучванията на бързите промени на пазара на труда, които трябва да бъдат картографирани прецизно, за да послужат като база за образованието и обучението в бъдеще, следва да бъде даден приоритет по раздел „Водещи позиции в промишлеността“ на програма „Хоризонт 2020“.

5.5 Много уязвими работни места са изложени на риск и ако не се управлява добре, този процес ще има социални и политически последици. Следователно ЕС и държавите членки трябва да създадат политическа и регулаторна среда, която – в допълнение към осигуряването на необходимите нови технологии – да гарантира постигането на целите за подобряване на условията на труд и живот и избягването на поляризация между групите с ниски и с високи доходи.

5.6 Развитието в отделните страни протичат с различни темпове. Традиционните програми трябва да бъдат преразгледани, а учебните програми – адаптирана. Предприятията претърпяват процес на развитие. Връзката между образованието и предприятията се трансформира, за да се върви в крак с индустриалните промени. Заетите лица трябва да имат готовност за усвояване на различни и като цяло по-специализирани умения и да могат да се адаптират към бързите промени по отношение на търсенето на умения.

5.7 Това развитие със сигурност не трябва да се разбира като едностранен акцент върху техническите умения. Също толкова важни са и интелектуалните и социалните умения. Те са безусловно необходими, за да се върви в крак с всички развития в обществото, както и поради необходимостта от социални иновации, която съпътства коренните промени в икономиката.

5.8 В тази цялостна перспектива трябва да бъде осигурен социален диалог на фирмено, секторно, национално и европейско равнище, в рамките на който да се обсъждат развитието, рамковите условия в ЕС и в държавите членки и начините и средствата за адекватна подготовка на работната сила.

6. Група на високо равнище за бизнес услугите – първата стъпка

6.1 Въздействието на ръста на сектора на бизнес услугите беше пренебрегван твърде дълго на равнището на ЕС и изготвянето на неговите политики. Очакваният квантов скок още повече налага тази ситуация да бъде коригирана. Затова ЕИСК приветства с голямо задоволство като първа стъпка доклада на Групата на високо равнище относно бизнес услугите през 2013 г.

6.2 Макар Комисията да участва в процеси, които са свързани с широките последици от бизнес услугите, по-специално посредством Програмата в областта на цифровите технологии, както и посредством научни изследвания и новаторски проекти, липсва цялостна картина.

6.3 Бизнес услугите трябва да заемат централно място в контекста на една ориентирана към бъдещето индустриална политика. Докладът на Групата на високо равнище следва да проправи пътя към постигането на пълна картина на развитието и определянето на желаните мерки, които да бъдат предприети в ЕС.

6.4 Групата на високо равнище определя голям брой бизнес услуги – от професионални услуги през технически услуги до услуги за оперативна подкрепа.

6.5 По-конкретно, в тях ясно се посочва, че досега бизнес услугите са в голяма степен пренебрегвани в процеса на разработване на нови политики от страна на Комисията, както и в политическите дискусии в рамките на Съвета по конкурентоспособност.

6.6 Освен Групата на високо равнище, други пет работни групи изготвиха доклади относно: (i) единния пазар, (ii) иновациите, (iii) уменията, (iv) стандартите и (v) търговията. В тях се съдържат множество аналитични наблюдения и подробни бележки относно процесите, които протичат понастоящем в разглежданите области, както и относно желателните подходи на политиките и действията на ЕС.

6.7 В много от наблюденията и предложенията в докладите се подчертава необходимостта от задълбочени анализи на равнище ЕС наред с изготвянето на усъвършенствани и целенасочени политически насоки за МСП, за което ЕИСК, както и редица експерти, призовават от години. Изключително важната роля на малките и микропредприятията, както и експоненциалното нарастване на техния брой в настоящия индустриален цикъл още веднъж изтъкват неотложната необходимост от по-добро регулиране, подобрени условия за сключване на партньорства за иновации, както и специален акцент върху достъпа до финансиране.

6.8 Освен традиционните пречки пред услугите, съпоставени с тези пред производството, анализите изненадващо показват, че текущата фрагментация на единния пазар на стоки оказва допълнителни вредни въздействия и върху трансграничното развитие и насърчаването на бизнес услугите. Европа все още е далеч от изграждането на успешен широк вътрешен пазар за услуги.

6.9 В множеството предложения за подобряване на средата за бизнес услугите се изтъква изключителното им значение за връзката между производството и услугите, и оттам за възможността за укрепване на промишленото производство в Европа.

6.10 Затова според ЕИСК работата на Групата на високо равнище и на работните групи е много полезна отправна точка за извършването на по-подробен анализ и изготвянето на конкретни предложения от Комисията.